

la llar intervinguda per estranys ha fet augmentar; pregunteu-ho als metges dels dispensaris municipals i cases de socors, als jutjats de guàrdia.

L'acció moral de la casa ens la pintà Jules Simon seixanta anys enrera. "Ningú no pot creure, diu, ningú no gosaria dir que els dissortats que van a la taverna a arruinar-se i a emmetzinar-se tinguin una excusa. No obstant, penseu amb les dotze hores que aquests obrers han passat al taller—això fou escrit en 1866—, dotze llargues i fatigants hores, sense cap distracció, sense tenir tan sols el plaer de veure la seva obra créixer i acabar-se en llurs mans, car l'obrer de fàbrica no és més que un rodatge; ell no pot interessar-se en això que produeix. Després de les dotze hores, tan esgotants, tan monòtones, seguïu-lo per la neu i la gebrada quan surt del taller; munteu amb ell aquelles escales corcades plenes de porqueries, que porten a la seva cambra; entreu amb ell en aquell horrorós tuguri on no l'espera pas sempre l'àpat perquè la seva muller és obrera com ell; on no veu mai vi perquè el vi és massa car; on ell no respira, perquè l'aire és encara més car que el vi; on no hi ha mobles, perquè la malaltia i la manca de treball, ha emmagatzemat els seus mobles al Mont de Pietat; on no troba foc, ni flassades, ni somni. Coneixeu vosaltres molts d'aquests homes que despenen tanta eloqüència contra l'embriaguesa que resistissin a l'atracció d'aquesta bona sala, ben illuminada, ben calenta, d'aquests pots brillants, d'aquestes llustroses ampolles, d'aquests gais companys, d'aquesta fortuna d'un oblit momentani, d'aquests semblants de benaurança que li amarguen l'absència de benaurança".

Aquesta descripció del viure obrer parisenc, que més aviat que el nostre, sentí els neguits de la manca d'habitacions, que més aviat que el nostre, se desfè i malmenà el recó de la seva ventura íntima, mostra el que comença a ésser avui el viure del nostre obrer, on se'l condueix poc a poc, els greus perills que l'amenacen, molt més grossos quan el seu grau d'educació i d'instrucció és molt menor i els seus guanys són molt més migrats.

Els estadants de la fundació Peabody a Londres—una fundació, que ja en parlarem, per a donar habitació sana i alegre a l'obrer—només pel fet d'estatjar-hi, no són escollits abans, ja els és

com un certificat de bona conducta, car l'anglès considera que una llar comfortable exerceix una acció beneficiosa per a la bona moral d'un individu. Disraeli, el creador de la mentalitat del partit conservador anglès actual, digué que "la primera garantia de la civilització i el progrés, és l'habitació. La llar és l'escola de totes les virtuts individuals, patriòtiques i humanes". En veritat podríem estrafer la dita i exclamar "diga'm com vius i et diré qui ets".

I com es destrueix la llar a la nostra ciutat, com s'ha infernat aquest sagrari de tantes virtuts, més que les frases l'explicarà un fet modèlic, una història clínica, parlant en llenguatge mèdic. Ella ens mostra l'evolució cap al barraquisme. Que el problema de les barraques i el problema dels rellogats, són fills d'una mateixa causa d'excés de població sobtada i el preu exorbitant de l'habitació obrera, i aquestes causes deriven al seu torn de la manca de pisos. La majoria dels habitants a les barraques són rellogats fastiguejats de les vexacions sofertes, de les angúnies passades.

Anem al cas. Una família murciana, bona gent, senzills, analfabets, obrers manobres els homes—car hi havia dos matrimonis, pare i una filla casada—que vivien rellogats a una botiga d'un carrer d'Hostafrancs. L'altra família, la mestressa de la botiga, la responsable davant del propietari, eren del mateix poble, tan bona gent com els altres, i igual que els altres analfabets i manobres també, pagesos o minaires arrancats per la misèria del seu terror i trasplantats aquí a la bona de Déu. Els *amos* del pis vivien a la planta baixa, fosca, humida, i els rellogats en un *altillo*, minúscul, on hi havia dues cambres, una d'elles microscòpica, que donava a l'entrada de la botiga, i l'altra, una mica més gran, que donava a una eixida d'un metre i mig de fondària per uns tres i mig de llargada. Allí vivia el matrimoni jove, sense fills, el matrimoni vell amb sis fills més, un d'ells nena, i l'àvia.—Els *amos* del pis eren si fa no fa altres tants—.

Al cap de quatre dies van renyir les dues famílies; això impossibilitava d'usufructuar l'entrada que era feude de l'arrendatari, de manera que o tenien d'estar al carrer o tenien de restar en aquella lloguera on no podien ni moure's.

Freqüentment trobava les dones dels dos prestatges esbatussant-se.—Eren vertaders prestatges de dos metres tot el més d'alçada—.